doet dit niet. Israel als volk bezondigt zich veeleer ten doode toe aan den Messias dien 't van Jehovah ontving. Elke apostel komt nu persoonlijk uit, elk geloovige sluit zich persoonlijk aan, en het volk als volk zinkt terug onder het oordeel, dat eerst tot ontspanning zal komen, als in het eind der dagen het volk *als volk* weer in de genade ingaat, en heel Israel, voor zooveel 't dan in Christus leeft, zalig zal worden.

Het is daarom geen bijzaak, of men Ezechiel XIV misduidt. Zij, die dit in oppervlakkigheid deden, toonden het geestelijk contact met het bestel van Jehova over zijn volk te missen. Had dit besef in hen gewerkt, zij zouden zulk een averechtsche voorstelling van het profetisch beleid niet kunnen gegeven hebben.

Juist wat Ezechiel van Daniel schrijft, bevestigt de historische realiteit van zijn optreden, en stemt geheel overeen met wat in de historie van den echten Daniel en van het woord dat van hem uitging, bericht werd. Doch in dit verband zij er dan ook op gelet, dat wel Job het diepst werd aangegrepen, maar dat Job dáárin het gelukkigst was, dat hem na het diepste en hoogste leed, ook de hoogste en rijkste vreugdevergoeding ten deel viel. Bij Job toch is de uitkomst van geheel den geloofsstrijd de kroning in het einde. Uitdrukkelijk staat er toch in Job 42 : 10, dat God hem na zijn lijden »*dubbel zooveel* schonk», en dat Jehova Job's laatste *meer* zegende dan zijn eerste, zoo in zijn zonen en dochteren, als in zijn rijkdom aan vee, en in zijn lange leven. Job stierf oud en der dagen zat. Bij Job ging het eerst zoo tragische ten slotte in aardsche weelde over.

Zoo nu was het bij Daniël *niet*. Vandaar dat hij de tweede in de orde blijft, en Job de derde wordt.

Dr. A. K.

[1]) Een onzer bestendige lezers vraagt, of, ook al dagteekent het boek Daniël uit den tijd der 70-jarige ballingschap, 't toch niet waarschijnlijk blijft, dat niet Daniël zelf dit boek schreef, doch een ander, die daarbij afging op door Daniël verstrekte gegevens. Hij deed die vraag vooral, omdat ten eerste in dit boek afwisselend van Daniël in den eersten en in den derden persoon gesproken wordt, en ten andere omdat er van Daniël met lofverheffing de rede is, terwijl toch, zoo schrijft hij, niet te verwachten is, dat Daniël zich zelf met lof zal hebben vermeld. We kunnen hem dit niet toegeven. Ook de apostel Paulus spreekt afwisselend van zich zelf in den eersten en in den derden persoon. In Rom. 1 : 1 staat Paulus in den derden persoon, in vs. 5, 8, 9 enz. in den eersten persoon, en wat de tweede bedenking aangaat, spreekt ook Paulus van zich zelf als ware hij een ander en vermeldt een bijzondere genade die hem was te beurt gevallen. Zie het in 2 Cor. 12 : 2. Hij zegt daar, dat hij een mensch in Christus kent, als sprak hij van een ander, en toch bedoelt hij hier zich zelf, en van dezen anderen mensch, die hij zelf is, verhaalt hij de wondere ere die hem overkomen was. Bij Johannes vinden we hetzelfde in zijn Evangelie. Johannes vermeldt toch zelf, en zulks met nadruk, dat onder de elf getrouwe discipelen van Jezus hij de discipel was, *dien Jezus lief had*. Ook al kan nu toegestemd, dat men in onzen tijd veelal anders te werk gaat, toch mag hieruit in 't minst niet worden afgeleid, dat toentertijd, en met name in de Oostersche wereld, niet een andere wijze van doen vaak in gebruik was.

„Leem in de hand des pottenbakkers".

> Zal Ik ulieden niet kunnen doen, gelijk deze pottenbakker, o huis Israels? spreekt de Heere; ziet, gelijk leem in de hand des pottenbakkers, alzoo zijt gijlieden in Mijne hand, o huis Israels! Jer. 19 : 6.

De Schrift munt het zoo rijke beeld van den pottenbakker. Jesaja bezigt het tweemalen. Uit Jeremia wordt het in deze Meditatie opgenomen. En ook de apostel Paulus schreef er over in zijn brief aan de Romeinen.

De pottenbakker vormt zijn potten, schotels en vazen uit *leem*, wij zeggen thans klei, en in de stof waaruit hij zijn vaatwerk knutselt, zijn meest drie bestanddeelen, zand, ijzeroxyde, soms met kalk vermengd, en voorts water. Hierin nu spiegelt zich op sprekende wijze de formatie van den mensch af. Ook de mensch werd geschapen uit »het stof der aarde.« Ook in den mensch heerscht niet de blinde stof, maar het bezielde vocht van 't bloed. En in dien mensch uit 't stof der aarde, met zijn heerlijk levensbloed, is uitgedrukt een kunstbeeld, al naar zijn aard, karakter en persoonlijkheid is, en dat kunstbeeld vormde God in den mensch toen Hij hem schiep, en drukt God nog in 't wezen van elk nieuw geboren kind uit, als het 't levenslicht aanschouwt.

Dat spreken in de Schrift van den pottenbakker moge, om dit niet zeer euphonistisch woord dat aan „potten" denken doet, minder welluidend ons in de ooren klinken, toch uit er zich een rijke gedachte in. Denk u wat zand, ijzeroxyde, kalk, water, en de man die het leem of de klei bereid heeft, en nu zijn werktuig met voet en hand naar eisch in gang zet, schept uit dit mengsel van stof en vocht de keurigste producten.

De klei of het leem doet niets. De ijzeroxyde, de kalk of het water doet niets. Het is al de kunstenaar die uit deze onoogelijke grondstoffen 't kunstigst vaatwerk bereidt, en zooals een pottenbakker zijn schijven gedraaid heeft, blijft straks het product dat in den gloeioven verstijft en onveranderlijk blijft.

Dit beeld nu bezigt de Geest in de Schrift gedurig, om ons de diepe gedachte in te prenten, dat ook de bestanddeelen in *ons* wezen op zich zelf waardeloos zijn, en dat al hetgeen ook aan ons waardij en beteekenis geeft, uit niet anders voorkomt, dan uit God, die in ons één zijner gedachten heeft uitgedrukt, en daardoor ons wezen, ons karakter en onze persoonlijke existentie heeft bepaald.

Ge hebt niet u zelf uitgedacht. Ge zijt niet geboren als een stuk blank papier, waarop gij nu zelf uw aard en karakter zoudt invullen. Ge hebt niet zelf in den loop van uw leven eerst aan uw existentie een bepaald wezen ingedrukt.

Nog eer ge geboren werdt, toen uw lieve moeder u nog droeg, was uw aard, uw natuur, en uw karakter reeds geheel in u ingeprent. En het pasgeboren kindeke, dat straks uit de wieg naar het graf wordt uitgedragen, was toch een bloemknop, waar heel de bloesem die straks uit zou zijn gekomen, reeds in school.

Dit wil niet zeggen, dat er niets van uzelf bijkwam. Zie maar hoe lelie, roos, of tulp verschillen kunnen, al naar gelang ze den grond, de atmosfeer en de verzorging mee of tegen hadden. De prachtbloemen boeien ons dan op de tentoonstellingen, en een verwelkte en halfverarmde plant, die in een vergeten hoek verdort, trekt ons niet aan.

En zoo is het ook in ons menschelijk wezen en aanzijn.

De zonde bracht in elks karakter, aard en natuur bederf aan. Verdorring treft u gedurig in den onontwikkelde. Bij een ieder is innerlijke verzwakking, onregelmatigheid, en gebrek aan harmonie in de ontwikkeling en ontplooiing van zijn wezen te betreuren.

Vandaar dat zoo dikwijls bij de opvoeding een eerst u veel belovend kind later tegenvalt en teleurstelt. Er wordt ook voor land en volk op verre na niet uit het opkomend jonge gedacht gehaald, wat 't eerst beloofde, en wat ervan verwacht werd.

Zooals 't bij vaas en vaatwerk is, zoo is 't ook hier. Wat de pottenbakker schoon en zuiver op de schijven tooverde, kan straks scheuren en barsten, verkleuren of scherven verliezen, zoodat 't ten slotte liever weggeworpen dan in de huiskaat uitgestald wordt. Maar al moet met dit alles gerekend worden, toch blijft ook bij vaas en vaatwerk elk stuk wat 't naar zijn eersten aanleg geweest is. Wat uit leem en klei geboetseerd is, houdt zijn type en zijn aard zooals 't van de schijven kwam en den gloeioven inging. De schotel blijft schotel, de kan blijft kan, de vaas blijft vaas. 't Behoudt alles zijn eigen aard, natuur en wezen. Het blijft wat het van meet af was. En zoo nu is 't nu ook met u zelf.

Gij zijt iets in uzelf, zooals niemand anders het is. Ge zijt iets op uzelf. Ge hebt iets eigens dat uw karakter uitmaakt. En dit eigene nu hebt gij niet van u zelf uitgedacht, noch voor uzelf verzonnen. Dit u eigene in aard, in karakter, dat heeft uw God zoo in u belichaamd, dat heeft uw God u zoo ingeprent, dat is 't wat uw God van u gemaakt heeft.

Dit nu is de rijke, feitelijk heel uw aanzijn, voor nu en eeuwig, beheerschende gedachte, die God Almachtig aldus in niemand anders, maar in u, en in u alleen, verwezenlijken wil. God schept niet maar personen en laat niet maar kind na kind geboren worden, om dan later te zien, wat er uit worden moet.

Neen, in elk kind, dat God in 't leven uitzendt, belichaamt Hij zelf een eigen iets, telkens weer iets anders, opnieuw een eigen type en wezen, dat de wereld der menschen-kinderen op eigen wijs verrijkt. Zoo als wie goed oplet, zien kan, dat zelfs aan de rozenplant geen twee rozen geheel eender zijn, zóó en nog veel scherper is 't onderscheid tusschen kind en kind, tusschen mensch en mensch. En al dit eigenaardige, dit bijzondere, dit strikt persoonlijke komt niet vanzelf uit uw idee, dat wordt niet in u gebracht door wie u opvoedt, dat komt u niet van andere geesten toe die u beheerschen. Dat eigene, dat persoonlijke, dat alleen in u uitkomende wezen is u alleen *van uw God* toegekend, is door Hem en Hem alleen u ingeprent, ingedrukt en ingeplant bij uw schepping, en zulks wel naar gelang van het bestek in het eeuwige raadsplan Gods. Er zou iets ontbreken in de schepping Gods, zoo ook gij daarin niet tot aanzijn waart geroepen.

Doch vandaar dan ook de heilige levensleuze, dat we niet alle kind over één kam zullen scheren, dat niet de een den ander na moet bootsen, dat niet in 't al van één soort maken, de wijsheid van ons saamleven ligt.

Ook gij zijt, als we 't zoo mogen uitdrukken, op de groote lijst der menschheid *een eigen nummer*. Een nummer dat aan niemand anders toekomt. Al wat ge als wezen zijt en hebt, is uit en door uw God in u ingebracht.

Vandaar de drievuldige les, die uit dit leem en die schijven ook tot u komt.

Poog nooit iets anders te worden, dan wat God u als eigen wezen inschiep.

Wat God u inschiep, laat dit met in de knop blijven, maar ontplooi het.

En dan ten leste, hebt ge wat God in u schiep en van u maakte doen verkleuren en half doen verdorren door uw zonde, worstel er dan tegen in, om weer steeds voller te worden, wat uw God in u gemaakt en gewild heeft.

Dr. A. K.

Amsterdam, 20 Oct. 1916.

Voor een niet groot maar belangstellend gehoor trad Dr. A. A. van Schelven Donderdagavond in de Keizersgrachtkerk op om den bidstond voor de Vrije Universiteit te leiden. Zijn inleidend woord ontleende hij aan de Godspraak in Zacharia. 4 : 6. Hij wees er op, hoe dit woord diende om een moedeloos en teleurgesteld Israel, toen het zich opmaakte om den tempel en de stad te herbouwen, weer moed in te spreken. Zoo lag in dit woord een aanwijzing voor onze gebedsvrijheid en voor onzen gebedsinhoud voor de Stichting, die we liefhebben, maar die nog zoo veelszins zwak en klein is. Van harte werd dan ook met hem mede gebeden, toen hij daarna de nooden en behoeften onzer Hoogeschool aan God den Heere opdroeg en Zijn zegen afsmeekte over haar arbeid in het nieuwe levensjaar, dat zij zou ingaan.

Ook bij de overdracht van het Rectoraat, dat hedenmiddag plaats vond, was een talrijke schare opgekomen, die daardoor van hare belangstelling voor onze Universiteit blijk gaf. De aftredende Rector Prof. Dr. L. Bouman hield daarbij een rede over »Psychische activiteit« waarvan we het korte persverslag hier weergeven:

In het begin van zijne rede betoogt Spreker, dat aan de mechanistische richting op het gebied der psychologie groote bezwaren kleven en dat van alle zijden gezocht wordt naar een andere oplossing, die meer bevredigt. Zoo meenen sommigen, dat de studie van den zielkundigen roman, vooral de beschrijving in literairen vorm van de lichte psychoneurosen (door van Oudshoorn, Carry van Bruggen, Emants) met name den psychiater verder zal brengen. Deze opvatting wordt bestreden, evenals die van Cox in zijn bekend artikel „Psychiatrie contra wet", terwijl de dieptepsychologie van Freud evenmin volgens spreker bevrediging kan schenken.

Eerst de laatste jaren zijn we een goed eind verder gekomen, dank zij vooral de onderzoekingen van Külpe en zijn school. Men heeft leeren inzien, dat de gewaarwordingen en voorstellingen niet het een het al, zelfs niet het voornaamste in het bewustzijn zijn. Daardoor zijn de vraagstellingen andere geworden, is ook de experimenteele arbeid op andere leest geschoeid.

De psychiater moet min of meer twee-slachtig zijn, eenerzijds psychopatholoog, anderzijds anatoom-physioloog. Wie de studie der anatomie en physiologie verwaarloost, begaat een fout, maar wie zich hiertoe blijft beperken en wacht op een „vollendete" anatomie-physiologie, begaat een nog grooter fout. De psychiater zal zich moeten beperken tot de experimenteele-psychologie en zal de studie der philozophische psychologie buiten zijn terrein moeten houden.

Als een van de saillante punten van de moderne psychologie wordt beschouwd de psychische aktiviteit. Wil men de beteekenis daarvan goed vatten, dan moet men nagaan, hoe de moderne psychologie tot ontwikkeling is gekomen en hoe men langzamerhand is gaan inzien, dat de aktiviteit tot hoofdzaak, de receptiviteit en het mechanisme der voorstellingen tot bijzaak is geworden.

Door voorbeelden uit de praktijk wordt nu aangetoond hoe men, bezien bij het licht der moderne psychologie, een beteren kijk krijgt op het zoo belangrijke verschijnsel der hallucinatie op het gebied der psychopathologie. In de eerste plaats wordt besproken het hallucineeren op verschillende zintuiggebieden. De verklaring daarvan werd bijna steeds op psysiologisch gebied gezocht, de phaenomenologische theorie geeft echter een beter inzicht.

Deze leert ons de zelfaanwezigheid en de werkelijkheid der waargenomen objekten, de zelfstandigheid tegenover de verschillende zintuigsfuncties. De waarneming is veel meer dan een complex van gewaarwordingen. Een en hetzelfde objekt kan door verschillende zintuigsfuncties gegeven zijn. Ditzelfde geldt voor het hallucineeren op verschillende zintuigen; deze hallucinaties hebben het „Akt" karakter der waarneming; zij zijn de uitingen van waarnemingsbedrog. Ook bij de reflex-hallucinaties en het Gedankenlautwerden kunnen de objekten der waarneming door verschillende functies gegeven zijn.

In de tweede plaats werden besproken de experimenteele onderzoekingen uit de school van Külpe en de toepassing van de systematische zelfwaarneming. Belangrijk zijn de onderzoekingen over de taak, de gedachten en den wil. De proefpersonen moesten daarbij meedeelen, wat zij doorleefd hadden.

Zij begonnen in de taal van het leven te spreken en konden daarom ook aan de voorstellingen slechts een ondergeschikte beteekenis toeschrijven voor hun innerlijke wereld. Zij wisten en dachten, oordeelden en begrepen, vatten zin, beteekenis en verband, zonder dat zij een werkelijke ondersteuning daarbij ontvingen van de nu en dan opduikende zintuiglijke voorstellingen. Nu werden processen, toestanden, richtingen „akte" ontdekt, die niet pasten in het schema der oudere psychologie.

De invloed van de taak kan zich bijzonder sterk doen gelden. Uit de proeven bleek, dat we voornamelijk zien, wat we moeten of willen zien. Bij de onderzoekingen van Bühler over gedachten kwam voor den dag, dat de voorstellingen niet als de dragsters van het denken konden beschouwd worden. De proefpersonen gaven telkens aan, dat van woorden of voorstellingen geen spoor aanwezig was. Mocht men denken, dat het innerlijk spreken, d.z. de optische, akustische of motorische woordvoorstellingen, toch noodzakelijk zou moeten begeleiden, dat wat men gedachte zonder aanschouwing noemt (denken is innerlijk spreken, Max Müller e.a.) ook dit is niet juist en daarvoor zijn de bewijzen en de protokollen der experimenten te vinden.

Wij moeten ons losmaken van de gedachte, dat we niet kunnen zonder voorstellingen en woorden. Men gaat echter te ver door aan te nemen, dat principe elk object volledig zonder hulp van de aanschouwing, gedacht kan worden.

De beteekenis van abstracte en algemeene uitdrukkingen speelt een rol in het bewustzijn, ook zonder dat zij zich slaafs houden aan de aanschouwelijke grondslagen der woordvoorstellingen, die, zooals we uit eigen ervaring bij het denken weten, vaak afwezig zijn. Zoo gemakt men ook steeds verder van de mozaïekstruktuur van het zieleleven, die op grond van de leer der gewaarwordingen en voorstellingen was aangenomen.

Door de gedachten is de weg naar de eigenlijke innerlijke wereld weer geopend geworden, het is niet meer een »Psychologie ohne Seele (F. A. Lange), niet meer een ik als een mystische kracht, ook niet »het denkt«, maar ik denk, en tenslotte ook geen automatisch komen en gaan der voorstellingen, geregeld door de associatiewetten. Deze verovering kwam daardoor tot stand, dat men zich ontworsteld had aan het standpunt, dat de zintuiglijke waarneming het een en alles zou zijn en de begrippen alleen hulpmiddelen om de feiten, die in de zintuigenlijke ervaring waren gegeven, zoo eenvoudig mogelijk aan te geven, of wel psychologie niets anders dan derivaten uit de zintuiglijke ervaringen, naar chemische analogieen gedacht.

De gedachten waren nu zelfstandige vormsels en waarden geworden. Wel kon men ze niet zoo onmiddelijk waarnemen als de aanschouwelijke dingen. Het oude struikelblok, dat men niet kan denken en tegelijk de gedachten waarnemen, was bekend. Het ik kan niet gesplitst worden. Men oefende zich echter om na te gaan, wat er doorleefd was bij het oplossen van een denktaak. Men vond nu een merkwaardige overeenstemming in de resultaten, wanneer er verschillende proefpersonen aan de proeven deelnamen en ook bij vergelijking van de verschillende resultaten bij denzelden proefpersoon. Er bleek tevens, dat dit een geheel bijzonder proces is, waaraan men zich geheel moet overgeven, daar dit vroeger niet toegepast werd, wist men ook de activiteit niet te vinden.

De gedachten bleken nu met zekerheid vastgesteld te kunnen worden, evenals een zintuigindruk, veel trouwer en vrijer dan de beelden, waarmede ons geheugen en onze phantasie opereeren.

De onderzoekingen van Ach over den wil brachten dit belangrijke, dat het aktueele moment bij het wilsproces als het voornaamste moet beschouwd worden. De spanings- en spiergewaarwordingen bij de gespannen opmerkzaamheid werden vroeger als het wezen der opmerkzaamheid beschouwd. Uit de proeven Michotte en Prüm bleek, dat de rol der spier- en bewegingsgewaarwordingen sterk overschat is geworden. De bewustheid »ik wil« is iets heel bijzonders en wordt ook als zoodanig doorleefd tegenover andere psychische phaenomenten.

Een praktische conclusie ligt op het gebied der paedagogiek. Ook al hecht men groote waarde aan de aanschouwing bij het onderwijs, de experimenten hebben geleerd, dat ook het met aanschouwelijke klaar en scherp omschreven kan zijn. Ook in de aanschouwing kan men het denken niet missen. De experimenten over de taak staan in verband met het voornaamste doel, wat den paedagoog voorzweeft, n. l. de karaktervorming.

De wilskracht en de plichtsvervulling zijn voor een deel, misschien wel voor een groot deel, afhankelijk van de determineerende „Tendenzen": treden zij sterk op den voorgrond, dat schijnt het bewustzijn van plicht meer op den voorgrond te treden. Belangrijk is dit ook voor de studie der abnormale karakters.

Ten slotte komt de vraag ter sprake, of er verband is tusschen de nieuwere opvattingen op het gebied der biologie en die der moderne psychologie (Mendelisme, Driesch). Aangegeven wordt, dat een tak der biologie, de moderne dierpsychologie, in relatie staat tot de moderne denkpsychologie. Door Von Uexkull is het begrip „Gegenwelt" ingevoerd, maar dit begrip werd door hem materieel gedacht. Camillo Schneider heeft deze „Gegenwelt" psychisch gedacht en is deze bijzonderheid der reacties van de diersoorten psychisch, dan treft de analogie met de psychische activiteit.

Na de vermelding van de fata academica eindigde Prof. Bouman met het rectoraat over te dragen aan Prof. Dr. P. A. E. Sillevis Smitt. Zooals uit de fata academica bleek, werden in den afgeloopen cursus ingeschreven 12 studenten in de Theologie, 8 voor de Rechten, 2 voor de Letteren en één voor de Medische faculteit, te zamen dus 23 studenten. Verblijdend is, dat het aantal studenten in de Theologie, dat een vorig jaar slechts vijf bedroeg, thans weder steeg tot twaalf, al moet hierbij wel in het oog worden gehouden, dat één hunner uit Kampen overkwam om zijn studiën aan de Vrije Universiteit voort te zetten, en een ander, uit Zuid-Afrika overgekomen, zich alleen liet inschrijven om tot Doctor in de Theologie te kunnen promoveeren, en na zijn promotie ons weder verliet.

Christelijke lectuur voor onze Militairen.

Nu de lange winteravonden weder aankomen, is het zeker van hoog belang, dat onze militairen van goede lectuur worden voorzien.

Zij, die door de mobilisatie nu reeds meer dan twee jaar onder de wapenen staan, dragen wel het zwaarste deel van den last, dien de oorlogstoestand in Europa ook op ons vaderland heeft gelegd. Het al duurder worden der levensmiddelen en al meer stijgen der belastingen moge ook elders den druk doen gevoelen, het grootste offer wordt toch van hen gevergd, die opgeroepen zijn om de wacht op de grenzen te betrekken. Zij zijn verwijderd van hun huis en gezin; ze moeten in een omgeving verkeeren, die zedelijk en religieus verre van verheffend is; ze ontberen voor hun geestelijk leven zooveel, én staan aan zoo menige verleiding bloot. Al wat er kan gedaan worden om hen te helpen en te steunen, is daarom plicht. En niet het minst dient er gezorgd te worden, dat zij goed geestelijk voedsel ontvangen. Anders dreigt de verveling van het eentonige leven hen op verkeerde paden te voeren.

Het was daarom een uitnemende gedachte, dat uit het Centraal Nationaal Comité, dat onder leiding van Ds. Vonkenberg opgericht is, om overal waar de behoefte zich doet gevoelen, tijdelijk militairen Tehuizen op te richten gedurende de mobilisatie, een afzonderlijke Commissie gevormd werd, welke de opgerichte Tehuizen van *Christelijke* lectuur voorzien wil. De kas van dit Comité is echter reeds zoo aangesproken, dat er bijna geen geld meer voorradig is, en daarom wordt ons verzocht een dringend beroep te doen om gaven voor dit goede doel. Zeker zullen niet alleen gaven in geld, maar ook goede Christelijke boeken in dank worden aangenomen. En dat onze militairen zulke boeken op grooten prijs stellen, blijkt wel. Van het pas in het Nederlandsch vertaalde geschrift van Prof. Westphal, dat onder den titel van *Jezus van Nazareth* een saamvatting geeft van wat in de vier Evangelien van het leven van Christus ons meegedeeld wordt, is de eerste oplaag, die 10.000 exemplaren bedroeg, reeds zoo goed als uitgedeeld, en de aanvraag is nog zoo groot, dat tot een tweede oplage zal moeten worden overgegaan. Zoo wordt in deze Christelijke lectuurverspreiding onder de militairen ons een kostelijke gelegenheid tot Evangelisatie geboden, die we niet ongebruikt mogen laten voorbijgaan. Laat daarom, een ieder voor dit goede doel iets bijdragen. Beter dan voor den arbeid ten bate onzer militairen kan onze gave in dezen tijd wel niet worden besteed.

Zorg voor ons reizend publiek.

Een onzer lezers, die onlangs den Zondag te Amsterdam in een hotel moest doorbrengen, klaagt ons, dat hij, trots al de moeite door hem gedaan, geen *Kerkbode* kon krijgen, waarin de predikbeurten in onze Gereformeerde Kerken werden opgegeven. In het hotel zelf was wel het *Predikbeurtenblad* van de Hervormde Kerk aanwezig, maar geen *Gereformeerde Kerkbode*. Even vruchteloos was een poging om een *Kerkbode* in de boekwinkels te krijgen, want deze verwezen hem naar de kiosken. En toen hij nu den portier opdroeg een *Kerkbode* bij een kiosk te koopen, bracht deze hem weer niet de *Kerkbode*, maar het *Predikbeurtenblad*.

Hij vraagt ons, op deze zaak de aandacht te vestigen van de Kerkeraden in onze groote steden. Er wordt, zoo merkt hij op, vaak in de Christelijke bladen geklaagd over de weinige kerkschheid van het reizend publiek. Voor die klacht moge aanleiding bestaan, maar des te meer is het de roeping van de Kerkeraden om te zorgen, dat het reizend publiek de gelegenheid heeft om de noodige inlichtingen te krijgen, wanneer het Zondags in een onzer groote steden vertoeft, en de bediening des Woords wil bijwonen.

Vandaar dat hij voorstelt, dat de Kerkeraden voortaan gratis aan de hotels een Kerkbode zullen toezenden, opdat ieder reiziger wete kunne, waar hij ter kerk kan gaan. En indien dit niet mogelijk is, dat de Kerkeraad dan althans zorgen zal, dat een voldoend aantal exemplaren van de Kerkbodes bij de kiosken te verkrijgen zijn.

Gaarne brengen we dit voorstel onder de oogen onzer kerkeraden. Of er medewerking voor dit plan te vinden zal wezen bij de directeuren onzer hotels, weten we niet, maar het kan in elk geval beproefd. In de meeste Zwitsersche hotels vindt men een opgave van de verschillende kerkbeurten; vooral de Engelsche Kerk zorgt er voor, dat in elk hotel staat aangegeven, waar en wanneer haar dienst zal gehouden worden. Zulk een aankondiging is dan tevens een opwekking om het kerkbezoek niet te verzuimen. Waarom zou dit ook in ons land niet kunnen worden nagevolgd?

Bond tegen het vloeken.

Het is, zoo zegt onze Catechismus, een zoo groote zonde, Gods naam met vloeken en zweren te lasteren, dat God zich ook over diegenen vertoornt, die zooveel het hun mogelijk is, dit vloeken en zweren niet helpen weren en verbieden.

Nu is het een droef feit, dat er wel geen land is, waar dit vloeken en zweren zoo in zwang is als in ons Christelijk Nederland. Ge kunt in onze groote steden op straat niet loopen, of ge hoort telkens op de schrikkelijkste wijze Gods naam misbruiken. Wie in spoor of tram reist, wordt telkens geergerd door dit misbruiken van Gods naam. In ons leger is dit vloeken zoo erg, dat het soms schijnt, alsof er een wedijver bestaat, wie de ergerlijkste en Godslasterlijkste vloeken kan uitbraken. En niet alleen bij de lagere standen, maar evenzeer bij meer ontwikkelden en hoogstaanden, stuit ge telkens op dit misbruiken van Gods naam.

Nu is het niet voldoende, dat ons Christenvolk zelf zich niet aan dit schrikkelijk kwaad schuldig maakt, en toeziet, dat in eigen gezin, ook door wie daar inwoont, Gods naam niet ontheiligd wordt door dit vloeken en zweren. God vertoornt zich ook over degenen, zooals onze Catechismus zegt, die dit vloeken en zweren niet helpen weren en verbieden. En al voegt onze Onderwijzer terecht er aan toe: *zooveel hun mogelijk is*, toch mag deze beperking geen vrijbrief zijn om *niets* te doen. Het vloeken te weren en te verbieden, moge niet altoos in onze macht staan, we kunnen er althans wel tegen *getuigen*. En juist aan den moed om dit te doen, ontbreekt het zoo vaak. Indien elk Christen, wanneer hij vloeken hoorde in een gesprek, dat met hen gevoerd werd, terstond daartegen opkwam, zou het kwaad nooit zulk een omvang in ons volksleven hebben aangenomen.

Van harte juichen we het daarom toe, dat er thans een *bond* is opgericht *tegen het vloeken*. Tegen allerlei nationale zonden wordt de strijd aangebonden. Er zijn bonden om het drankmisbruik tegen te gaan; bonden om het kwaad van de ontucht te beteugelen; bonden om het gevaar, dat in bioscopen en theaters schuilt, te weren. Dit alles raakt echter het *zedelijke* leven. En het heeft soms den schijn, alsof wel eens vergeten wordt, dat *„er geen grooter zonde is, noch die God meer vertoornt, dan de lastering Zijns naams"*.

De jongste Synode van de Christelijk Gereformeerde Kerk in Amerika.

II.

Ten slotte moge ook nog de aandacht gevestigd worden op de meest belangrijke besluiten, die onze zustersynode inzake haar eigen kerkelijk leven nam.

Vooreerst was er klacht, dat het *kerkelijk examen* voor de toelating tot den Dienst des Woords (het zoogenaamd peremptoir examen) te weinig onderscheiden was van het examen aan de Theologische School afgenomen (wat in Amerika ons praeparatoir examen vervangt); sommigen wilden zelfs het kerkelijk examen geheel afschaffen, ten einde den candidaten de schande van te zakken en der Classis veel werk te besparen, en het examenrecht geheel naar de School overbrengen.

Volkomen terecht heeft de Synode besloten op dit laatste verzoek niet in te gaan. Ze handhaafde den regel van het Gereformeerde Kerkrecht, dat het *recht* van de toelating tot het ambt bij de Kerk behoort en deze dat recht niet aan de School mag overdoen. Maar tegelijk werd erkend, dat er een onderscheid moest bestaan tusschen het examen door de School, en dat door de Kerk afgenomen, in zoo verre het eerste een meer *wetenschappelijk*, het tweede een meer *kerkelijk* karakter moet dragen; zelfs besloot de Synode een commissie te benoemen, die haar een wel uitgewerkt plan ter regeling dezer examens zou voorleggen. Met belangstelling wachten wij het advies dezer commissie af, daar we hier voor een vraagstuk staan, dat ook in onze kerken tot moeilijkheden aanleiding geeft, zelfs meer nog dan in Amerika, omdat onze a.s. Dienaren des Woords niet *twee*, maar *drie* examens hebben af te leggen: het candidaats-examen aan de Universiteit of Theologische School, en daarna het praeparatoir en peremptoir examen voor de Classis. Nu moge voor degenen, die vlot ter taal zijn en niet aan zenuwachtigheid lijden, de veelheid dezer examens geen bezwaar opleveren, voor niet weinigen is vooral het kerkelijk examen een schrikbeeld, omdat zij hier staan voor hun onbekende examinatoren, die niet altoos een juist begrip hebben van wat een examen beteekent. Zoo werd nog onlangs aan een candidaat bij zijn kerkelijk examen gevraagd, eens al de theologische professoren op te noemen, die aan de verschillende Universiteiten in Nederland en te Genève onderwijs hadden gegeven! Hoeveel predikanten